

Det står skrevet i 5. Mosebok i det 18. kap : 15-20

En profet skal stå fram

Moses sa til folket: 15 En profet som meg vil Herren din Gud la stå fram hos deg, en av dine landsmenn. Ham skal dere høre på. 16 Det var dette du ba Herren din Gud om ved Horeb den dagen dere var samlet: «La meg aldri mer høre Herren min Guds røst eller se denne veldige ilden; for da kommer jeg til å dø.»

17 Da sa Herren til meg: De har rett i det de sier. 18 Jeg vil la det stå fram en profet som deg, en av deres landsmenn. Jeg vil legge mine ord i hans munn, og han skal forkynne for dem alt det jeg pålegger ham. 19 Den som ikke hører på de ord han taler i mitt navn, vil jeg kreve til regnskap. 20 Men våger en profet å tale i mitt navn, med ord som jeg ikke har pålagt ham, eller taler han i andre guders navn, da skal den profeten dø.

Slik lyder Herrens ord

Preken 1. del:

Gud talte til Moses som førte Israelsfolket ut av slaveriet i Egypt og førte dem gjennom ørkenen og Gud talte til flere profeter som fikk forskjellige budskap fra Gud inn i konkrete vanskelige situasjoner og de fikk kall til å advare og til å fortelle om Guds vilje. Det er Guds måte å gjøre det på. Gud lar seg ikke se og høre direkte til alle mennesker, Moses fikk se ham som en ildstøtte, men han bruker mennesker i sin tjeneste, det har han alltid gjort, og det gjør han fremdeles. Det gjelder å forstå hans vilje, så vi ikke leder folk på gale veier. Så la oss høre fra det nye testamentet etter litt musikk:

Musikk

A reading from Deuteronomy 18:15-20

[Moses said:] 15The Lord your God will raise up for you a prophet like me from among your own people; you shall heed such a prophet. 16This is what you requested of the Lord your God at Horeb on the day of the assembly when you said: “If I hear the voice of the Lord my God any more, or ever again see this great fire, I will die.” 17Then the Lord replied to me: “They are right in what they have said. 18I will raise up for them a prophet like you from among their own people; I will put my words in the mouth of the prophet, who shall speak to them everything that I command. 19Anyone who does not heed the words that the prophet shall speak in my name, I myself will hold accountable. 20But any prophet who speaks in the name of other gods, or who presumes to speak in my name a word that I have not commanded the prophet to speak—that prophet he shall die.”

The word of the Lord

Sermon Part 1:

God spoke to Moses who led the Israelites out of slavery in Egypt and led them through the wilderness. God spoke to several prophets who received different messages from God about specific difficult situations and they were called to warn and to talk about the will of God. It is God's way of doing it. God does not allow himself to be seen and heard directly by all people, Moses could see him as a pillar of fire, but God uses people in his service, he has always done so, and he still does. It is important to understand his will, so we do not lead people astray. So let's hear from the New Testament after some music:

Music

Det står skrevet i 1. Korinterbrev i det 8. kap. (1-13)

Kristen frihet og hensynet til de svake

8 Når det gjelder kjøtt som har vært ofret til avgudene, er det nok slik at vi alle har kunnskap. Men kunnskap gjør hovmodig; det er kjærligheten som bygger opp. 2 Om noen mener å ha forstått noe, da har han ennå ikke forstått det slik han burde. 3 Men den som elsker Gud, er kjent av ham. 4 Når det gjelder det å spise slike avgudsoffer, vet vi at det ikke finnes noen avgud i verden og ingen Gud uten én. 5 Det finnes nok såkalte guder i himmelen eller på jorden, ja, det er mange guder og mange herrer.

6 Men for oss er det én Gud, vår Far.

Alt er fra ham, og til ham er vi skapt.

Og det er én Herre, Jesus Kristus.

Alt er til ved ham, og ved ham lever vi.

7 Men ikke alle har denne kunnskapen. Noen spiser fortsatt dette kjøttet som avgudsoffer fordi de pleide å dyrke avguder. Så blir deres samvittighet skitnet til fordi den er svak. 8 Men mat fører oss ikke nærmere Gud. Vi oppnår ikke noe om vi spiser, og vi taper ikke noe om vi lar være. 9 Men pass på at friheten deres ikke fører de svake til fall! 10 Om noen ser at du som har denne kunnskapen, ligger til bords i et avguds hus, vil ikke da samvittigheten hans, svak som den er, liksom bli oppbygd slik at han spiser offerkjøtt? 11 Da går den svake fortapt som følge av din kunnskap, den bror som Kristus døde for. 12 Når dere synder mot deres søsken på denne måten og sårer deres svake samvittighet, synder dere mot Kristus selv. 13 Dersom mat fører min bror eller søster til fall, vil jeg aldri i evighet spise kjøtt! For jeg vil ikke føre dem til fall.

Slik lyder Herrens ord

A reading from 1 Corinthians 8: (1-13)

1 Now concerning food sacrificed to idols: we know that “all of us possess knowledge.” Knowledge puffs up, but love builds up. 2 Anyone who claims to know something does not yet have the necessary knowledge; 3 but anyone who loves God is known by him.

4 Hence, as to the eating of food offered to idols, we know that “no idol in the world really exists,” and that “there is no God but one.” 5 Indeed, even though there may be so-called gods in heaven or on earth—as in fact there are many gods and many lords—6 yet for us there is one God, the Father, from whom are all things and for whom we exist, and one Lord, Jesus Christ, through whom are all things and through whom we exist.

7 It is not everyone, however, who has this knowledge. Since some have become so accustomed to idols until now, they still think of the food they eat as food offered to an idol; and their conscience, being weak, is defiled. 8 “Food will not bring us close to God.” We are no worse off if we do not eat, and no better off if we do. 9 But take care that this liberty of yours does not somehow become a stumbling block to the weak. 10 For if others see you, who possess knowledge, eating in the temple of an idol, might they not, since their conscience is weak, be encouraged to the point of eating food sacrificed to idols? 11 So by your knowledge those weak believers for whom Christ died are destroyed. 12 But when you thus sin against members of your family, and wound their conscience when it is weak, you sin against Christ. 13 Therefore, if food is a cause of their falling, I will never eat meat, so that I may not cause one of them to fall.

The word of the Lord

Preken del 2:

På den tiden da Paulus grunnla menigheter rundt om i Hellas og Tyrkia, traff han på mange forskjellige religioner og kulturelle forskjeller, og han forsøkte å vise folk, fortelle folk hva Guds budskap er, inn i de situasjonene som folk levde i der og da. Derfor skrev Paulus mange brever til de forskjellige menighetene, for Korinterne og Galaterne for eksempel, strevde med forskjellige problemer og hadde forskjellige kulturelle uttrykk og tradisjoner og dermed fikk brevene forskjellig innhold.

Alle Paulus sine brever inneholder Guds ord, men de er sagt inn i forskjellige situasjoner. Det er også oppgavene for dagens prester og predikanter. I dag er ikke det å spise kjøtt som er ofret til en avgud noe problem for oss, men dersom vår bruk av den kristne frihet - fører vår bror og søster til fall, så må vi tenke oss om hva som er lurt å gjøre, for omsorgen til vår neste, er viktigere enn vår rett til å utøve vår frihet. Vi har stor frihet til å forandre både seder og skikker og kulturelle uttrykk og gamle vaner, men vi må gjøre det samtidig som vi respekterer og tar hensyn til de som har en annen oppfatning enn oss.

La oss synge sammen om den friheten vi har som kristne, før vi leser dagens evangelium:

Salme før prekenen:

NOS 690: Reis deg Guds menighet

Det hellige evangelium står skrevet i Markusevangeliet i det 1. kapittel (21-28)

En dag i Kapernaum

21 Så kom Jesus og disiplene til Kapernaum, og da det ble sabbat, gikk han inn i synagogen og underviste. 22 Alle var slått av undring over hans lære, for han lærte dem med myndighet og ikke som de skriftlærde.

23 Nå var det i synagogen deres en mann med en uren ånd. Han satte i å rope: 24 «Hva vil du oss, Jesus fra Nasaret? Er du kommet for å ødelegge oss? Jeg vet hvem du er: Guds Hellige!» 25 Men Jesus truet ånden og sa: «Ti stille og far ut av ham!» 26 Og den urene ånden rev og slet i mannen, skrek høyt og fór ut av ham. 27 Alle ble forferdet; de snakket i munnen på hverandre og sa: «Hva er dette? En ny lære – og med myndighet! Han befaler til og med de urene åndene, og de adlyder ham.» 28 Og ryktet om ham kom straks ut overalt i hele Galilea-området.

Slik lyder det hellige evangelium

Sermon Part 2:

At the time when Paul was founding congregations around what is now Greece and Turkey, he encountered many different religions and cultural differences, and he tried to show people, tell people what God's message was, into the situations that people lived in there and then. That is why Paul wrote many letters to the different congregations, to the Corinthians and Galatians for example. They struggled with different problems and had different cultural expressions and traditions and thus the letters had different contents.

All of Paul's letters contain the word of God, but they are spoken to different situations. This is also the task of today's pastors and preachers. Today, eating meat that is sacrificed to an idol is not a problem for us, but if our use of Christian freedom causes our brother and sister to fall, then we must think about what is wise to do, for the care of our neighbor is more important than our right to exercise our freedom. We have great freedom to change both customs and cultural expressions and old habits, but we must do so while respecting and considering those who have a different opinion than us.

Let us sing together a hymn before reading today's gospel:

Hymn before the Sermon:

LBW 75 Bright and Glorious Is the Sky

The Holy gospel according to Mark 1: (21-28)

21 [Jesus and his disciples] went to Capernaum; and when the sabbath came, he entered the synagogue and taught. 22 They were astounded at his teaching, for he taught them as one having authority, and not as the scribes. 23 Just then there was in their synagogue a man with an unclean spirit, 24 and he cried out, "What have you to do with us, Jesus of Nazareth? Have you come to destroy us? I know who you are, the Holy One of God." 25 But Jesus rebuked him, saying, "Be silent, and come out of him!" 26 And the unclean spirit, convulsing him and crying with a loud voice, came out of him. 27 They were all amazed, and they kept on asking one another, "What is this? A new teaching—with authority! He commands even the unclean spirits, and they obey him." 28 At once his fame began to spread throughout the surrounding region of Galilee.

The gospel of the Lord

Preken 3. del:

Alle var slått av undring over Jesu lære, for han lærte dem med myndighet og ikke som de skriftlærde. Ja, Jesus sa til og med: Dere har hørt at det er sagt, men jeg sier dere....Jesus hadde en helt annen myndighet enn både profeter og prester og skriftlærde og alle andre, for når Jesus snakket om Gud, Guds rike så gjør han det med en myndighet fra Gud, han hadde første hånds kunnskap om alt. Det er den store forskjellen mellom alle religioner og filosofier og den kristne tro: Vi tror at Gud selv kom til jorden og viste oss hvem og hvordan Han er og hva Han vil oss. Jesus er ikke bare en profet, en som snakker om Gud eller forteller det han selv har hørt og lest, men Jesus er kommet fra Gud og han er Gud. Når Jesus taler, er det Gud som snakker til oss.

Men også Jesus snakket inn i en konkret virkelighet slik som i dagens evangelium. På den tiden trodde de at det var en ond ånd som gjorde mennesker syke. I Matteus evangeliet 8 blir dette forklart slik at Han tok bort våre klager og var våre sykdommer.

Mange psykisk syke har fått høre at de er besatt, og noen kirkeleder har vært med på å støtte dette synet og mange syke mennesker er blitt krenket. Men fenomenet onde og gode ånder er noe mye mer. For vi lar oss alle påvirke av det som skjer omkring oss. Men den kristne frihet gir oss lov til å se virkeligheten fra flere sider og ikke bar godta det som blir sagt. Sunn skepsis er en god egenskap.

Det kan skje i store forsamlinger at en leder klarer å fange oppmerksomheten til folk på en slik måte at hele forsamlingen kommer i ekstase og roper slagord i takt. Det kan oppleves godt å være en del av en så sterk gruppe som står skulder til skulder og mer og mer tilber lederen og er villig til å gjøre alt det lederen sier. Det skjer noe med oss når vi er deltaker i en slik massesuggesjon. Vi blir drevet med som i en strøm og det er trygt og godt, og vi føler det sterke båndet og det enorme fellesskapet og samholdet med alle de andre i gruppen og lederen kan etter hvert føre oss dit han vil uten at vi protesterer.

Vi har mange eksempler på det fra historien. Jeg husker en film som var laget om en virkelig hendelse der en religiøs leder isolerte sine medlemmer og fikk dem til å tro at alle andre var

Sermon Part 3:

All were astonished at Jesus' teaching, for he taught them with authority and not as the scribes. Yes, Jesus even said: You have heard that it was said, but I say to you.... Jesus had a completely different authority than both prophets and pastors and scribes and everyone else, because when Jesus spoke of God and the kingdom of God, he does it with an authority from God, he had firsthand knowledge of everything. There is a great difference between all religions and philosophies and the Christian faith: We believe that God himself came to earth and showed us who and how He is and what He wants us to be. Jesus is not just a prophet, one who talks about God or tells about what he himself has heard and read, but Jesus has come from God and he is God. When Jesus speaks, it is God who speaks to us.

But Jesus also spoke into a concrete reality, as in today's gospel. At that time, they believed that an evil spirit was making people sick. In Matthew 8 this is explained so that He took our infirmities and bore our diseases.

Many mentally ill people have heard that they are possessed, and some church leaders have helped to support this view and many sick people have been offended. But the phenomenon of demons and good spirits is something much more. Because we all allow ourselves to be influenced by what is happening around us. But Christian freedom allows us to see reality from several angles and we should not accept everything we hear. Healthy skepticism is a good trait.

It can happen in large gatherings that a leader manages to capture the attention of people in such a way that the whole congregation comes in ecstasy and shouts slogans together. It can be good to be part of such a strong group that stands shoulder to shoulder and more and more worships the leader and is willing to do whatever the leader says. Something can happens to us when we are a participant in such a mass gatherings. We are driven as if we are in a stream and it feels safe and good, and we feel the strong bond and the enormous community and unity with all the others in the group and the leader can eventually lead us where he wants without us protesting.

We have many examples of this from history. I remember a movie that was made about a real event where a religious leader isolated his members and made them believe that everyone else

deres fiender, men han selv var deres frelser, og ingen torde bryte ut. De måtte gjøre som han befalte dem og til slutt fikk lederen dem med på selvmord og den giften de drakk, ble servert som om det var et nattverdsmåltid. De trodde de nå skulle bli frelst og at de skulle til himmelen. Både religiøse og ikke religiøse ledere kan bruke teknikker som massepsykose, enorm belønning når man gjør det lederen vil og trusler om grusom straff om man ikke gjør det.

Selv i en liten familie, kan det samme skje. Jeg har skrevet hovedfagsoppgave i sosialantropologi og en bok om hva som skjer når kvinner blir mishandlet av mennene sine og de ikke klarer å gå fra dem. Isolasjon og forbud om å hente opplysninger fra andre steder, er det viktigste hjelpemidlet for en leder til å kunne få mer og mer makt over andre mennesker. Boken min som heter *Kjærlighet over kjærlighetens grenser*, beskriver dette fenomenet og jeg konkluderer med at kvinnene kan ende opp som en fange i et usynlig fangenskap. For hun kan ikke gå fra den mannen fordi hun tror at alle andre vil gjøre henne vondt, men samtidig er hun overbevist om at om hun forteller om mishandlingen til andre, så vil hennes egen mann drepe henne.

Her i US må noe av dette ha skjedd, for en stor gruppe mennesker lot seg lede til å storme the Capitol på en voldelig måte fordi noen hadde overbevist dem om at det var rett å gjøre det. Og selv etter denne hendelsen 6.januar, så fortsetter mange å forsvare det som skjedde. Var det en god ånd eller en ond ånd som hersket i det kaoset? Vi ser på bildene og videoene at mange av deltakerne var glade og stolte av det de gjorde, de opplevde å være med på en viktig hendelse for de var overbevist om at de hadde en god grunn. De ville ha tilbake det som var stjålet fra dem. Ingen av dem var fysisk isolert, slik som den religiøse sekten jeg nevnte, de levde som vanlige mennesker, men de mottok ikke informasjon fra flere kanaler, men lot seg påvirke av løgn og konspirasjonsteorier.

was their enemies, but he himself was their savior, and no one dared to break out. They had to do as he commanded them and eventually the leader got them to commit suicide and the poison they drank, was served as if it were a communion meal. They thought they were going to be saved and they were going to heaven. Both religious and non-religious leaders can use techniques such as mass psychosis, enormous rewards when doing what the leader wants, and threats of cruel punishment if they don't.

Even in a small family, the same thing can happen. I have written a master's thesis in social anthropology and a book about what happens when women are abused by their husbands and they are unable to leave them. Isolation and the ban on obtaining information from other places are the most important tools for a leader to gain more and more power over other people. My book, *Love Over the Boundaries of Love*, describes this phenomenon and I conclude that women can end up as a prisoner in an invisible captivity. Because she cannot leave that man because she thinks that everyone else will hurt her, but at the same time she is convinced that if she tells others about the abuse, then her own husband will kill her.

Here in the US, some of this must have happened, because a large group of people were led to storm the Capitol in a violent way because someone had convinced them that it was right to do so. And even after this incident on January 6, many continue to defend what happened. Was it a good spirit or an unclean spirit that ruled in that chaos? We see in the pictures and videos that many of the participants were happy and proud of what they did, they experienced being part of an important event because they were convinced that they had a good reason. They wanted to have back what had been stolen from them. None of them were physically isolated, like the religious sect I mentioned, they lived like ordinary people, but they did not receive information from several channels, but were influenced by lies and conspiracy theories.

Ofte vil det som vi i første omgang ser og oppleves som godt og riktig, egentlig være som en ulv i fåreklær. Det vil si at det onde ser ut til å være riktig, uskyldig og fint, men er i virkeligheten veldig farlig. Onde ånder har ikke noe med psykisk sykdom å gjøre, det er mye verre enn det. Vi lutheranere tror ikke på levende vesener som flager rundt oss som ånder og som kryper inn i oss og besetter oss, men vi tror og vet at de onde kreftene og de gode kreftene sloss om vår oppmerksomhet hele tiden. Og der kommer vår kristne frihet inn. Vi trenger ikke tro på alt vi hører, selv om det blir sagt av en leder, en prest eller en president. Vi må bruke sunn fornuft og innhente informasjon fra flere kanaler og tenke selv! For det er lett å ta feil. Jesus sa: Jeg er veien, sannheten og livet. Vi trenger ikke være rede for sannheten, for vitenskapen og for kunnskapen. Kulturen nå er en annen enn da Jesus sa det han sa, men han gjorde det han gjorde for at de skulle forstå at han var og kom fra Gud. Og Guds hemmelighet er, nå vet vi at Gud elsker oss alle - også de som blir ledet til å gjøre skikkelig grusomme ting. Røveren på korset måtte ta konsekvensene av det han hadde gjort, men fikk tilgivelse og fri tilgang til Himmelen.

Da Jesus ble fengslet, var det akkurat det samme som skjedde, mennesker flokket seg sammen og ropte i kor: Korsfest, korsfest og de sa: Vi vil heller ha Barabbas fri, han som var en røver og morder. Forsamlingen jublet av glede da Jesus ble dømt og måtte bære sitt eget kors opp til Golgata. Og Jesu venner flyktet og gjemte seg i redsel, for de som ikke støttet de som ropte Korsfest, korsfest, ble truet på livet.

Når det er onde krefter som er på ferde, la oss vende oss til ham som har allmakt i både himmelen og på jorden og la ham lære oss forskjellen på godt og vondt, rett og galt, sannhet og løgn. Jesus Kristus bruker ikke sin makt til å undertrykke og hevne seg på mennesker, men på å løfte dem opp og gi dem en ny sjanse.

Ære være Faderen og Sønnen og Ånden som var og er og blir, en sann Gud fra evighet og til evighet. Amen

Often, what we initially see and experience as good and right, will be like a wolf in sheep's clothing. That is, evil seems to be right, innocent and good, but in reality, it is very dangerous. Evil spirits have nothing to do with mental illness, it is much worse than that. We Lutherans do not believe in living beings that flutter around us like spirits and that creep into us and occupy us, but we believe and know that the evil forces and the good forces are fighting for our attention all the time. And that is where our Christian freedom comes in. We do not have to believe everything we hear, even if it is said by a leader, a pastor or a president. We must use common sense and gather information from several channels and think for ourselves! Because it's easy to make mistakes. Jesus said: I am the way, the truth, and the life. We do not have to be afraid of the truth, of science and of knowledge. The culture now is different than when Jesus said what he said, but He did what he did so that they would understand that He was and came from God. And God's secret is, now we know that God loves us all - even those who are led to do really cruel things. The robber on the cross had to take the consequences of what he had done but was forgiven and given free access to Heaven.

When Jesus was imprisoned, exactly the same thing happened, people flocked together and shouted in unison: Crucify him, crucify him! and they said: We would rather have Barabbas free, he who was a robber and murderer. The people rejoiced when Jesus was judged and had to carry his own cross up to Calvary. And Jesus' friends fled and hid themselves in fear, for those who did not support those who cried Crucify him, were threatened with death.

When there are some evil forces at work, let us turn to him who has all authority in both heaven and earth and let him teach us the difference between good and evil, right and wrong, truth and falsehood. Jesus Christ does not use his power to oppress and avenge people, but to lift them up and give them a second chance.

Glory to the father and to the Son and to the Holy Spirit as it was in the beginning is now and ever shall be. Amen.